

«Za Vladove upodobitve cvetja pravijo, da dišijo, tako verne so. Z očali za na blizu in lupo prodre v najdrobnejše tančine upodabljanke. Kot tisto grozdje iz helenističnega slikarstva, ki so ga hotele ptice zobati, bi Ravnikovo cvetje s papirja najraje odtrgali, pa ne gre – in se velikokrat niti v naravi ne sme.»

Naše alpsko cvetje

Na dlačico verne rožice

Grega Kališnik

V četrtek je Vlado Ravnik iz Kranja praznoval, če ne 68, pa bi jih zlahka, potem pa najgotoveje 86 let. Profesor, doktor botanike, ki je predaval na biotehniški, pedagoški in prirodoslovno-matematični fakulteti. Podpisan je pod knjigami Cvetje naših gora, Rastlinstvo naših gora in Orhideje Slovenije, v prvih dveh z besedili in risbami, v zadnji z besedilom in fotkami. Botaniki se je zapisal, botaniki se je vsekakor tudi zarisal.

Oče Janko je bil puškarski učitelj, učil je risanje. »Znanje je očitno dedno,« pravi znanstvenik in umetnik. Soproga Tatjana Tomazo - Ravnik, potem ko kojci postreže s čajčkom, ki se mu na prvi srk pozna domačnost v svetu zeliščne botanike, doktorica antropologije, tudi upokojena profesorica, takoj vskoči: »Ko bi vi vedeli, kako je bilo na prirodoslovno-matematični fakulteti. Vlado je z levo roko na tablo risal rastline, z desno hkrati pisal.« Tako hitro, da so se študentje na pol razdelili, nekateri so prisovali, drugi prepisovali – in si pozneje zapiske in zariske dopolnjevali. Z natančnostjo in znanjem je zaslovel, da je tabelne slike delal tudi za druge oddelke.

Tatjana je bila Vladova študentka, naskrivaj, na črno, kajne, sta bila že tedaj vkup, s tedni, meseci, leti se je prelevila v njegovo sopotnico, ženo, tajnico, voznico, asistentko, tudi sama znanstvenica. »Kolegi so mi govorili, da sem s krednim risanjem zastarel, da naj uporabim diapozitive. A ti bi zagotovo pregoreli,« se ob spominu na profesuro, s prefriganim nasmehom pa tudi na svojo najštudentko, priključi Vlado.

Na Stari cesti

»Joj, koliko smo prehodili z njim!« vzklíkne Tatjana. Zaradi njega, s sinom Juretom in hčerko Matejo. »Kolikokrat so me prekleli,« doda Vlado. Ki je ves čas poleg znanstvenosti cvetove tudi upodabljal, s črno-belo risbo, akvareli in fotografijo.

Foto Grega Kališnik

Profesor Vlado Ravnik z najnovejšo upodobljeno, akvarelno bezgom

Pravkar je izšla knjiga Alpsko cvetje Slovenije. Niti ne po naključju. Na Stari cesti v Kranju, kjer živita Ravnikova, je tudi rojstna hiša Petra Virnika, ki ima šest let v Britofu založbo Narava. Osredinjeno na naravoslovno literaturo. Vedel je, kaj počne profesor, in ga začel pred petimi leti nagovarjati za projekt. Sprva je malo slabše naletel, mojster je bil brez motivacije, a ta se je slednjič vrnila in porodila priročno knjižico z besedili v šestih jezikih, z 220 akvareli 210 alpskih cvetov.

Oko izrine umetno oko

Zakaj ne fotografija, aparat? »Zato, ker je risba, akvarel, natančnejša. Pa pri fotografiji barve niso prave,« ra-

zloži akvarelist, kako umetno oko ne more biti tako natančno kot naravno. Za Vladove upodobitve cvetja pravijo, da dišijo, tako verne so. Z očali za na blizu in lupo prodre v najdrobnejše tančine upodabljanke, ki so ga hotele ptice zobati, bi Ravnikovo cvetje s papirja najraje odtrgali, pa ne gre – in se velikokrat niti v naravi ne sme. Žena doda, da je tako kot v Dekameronu, ko tisti stric nikakor ni hotel k večerji in je na klice vedno odgovoril: »Ja, ja, samo še pičico pritisnem.« Vladova priredba: »Tako, samo da dlake preštejem.« Stebelne, kajpak.

Najprej rožico nariše s svinčnikom, nato z običajnimi vodenimi barvicami. Uporablja pet, šest različnih čopi-

čev, od večjih do takšnih, ki imajo le tri dlake.

Od dneva do tedna

Preprosto rožo nariše v enem dnevu, zapletenejša mu je lahko vzela tudi ves teden. Pa da ne bi kdo pomislil, da cvetje z neba pada. Ponj je treba tja, kjer raste, v Alpe. Ustvarja po živih, no, polživih modelih. Če ima srečo, gre za posamezen cvet na en izlet, če ne, so potrebni tudi trije. »Za volnatoglavi osat smo šli trikrat zaman na Komno. Četrtrič je šel on sam gor, jaz sem se šla pa kopat,« je malo osatna Tatjana.

Nekatere rože rastejo skoraj ob cesti, za druge je bilo treba tudi v skale. Težava je seveda, da nikjer niso vse na kupu, bi bilo preidealno. No, zlata jama, bolje, zlati breg je Črna prst, tudi Krvavec, ki pa zaradi smučišč umira. »Velikokrat so nama kolegi svetovali, kje naj se kakšne lotim, sva se pripeljala tja, pa ni bilo nič. No, sva pa Slovenijo spoznala do obisti.« Najverjetneje višeležečo.

In še, ko je roža odtrgana, jo profesor da v navlažen šotni mah, a jo je vseeno velikokrat posušeno vzela. Pa cikel rasti je treba ujeti, če zamudiš, se mora odvrtni slabo leto. Zlati časi za Vlada Ravnika so od maja do – tudi do novembra.

Večina rožic je mimoastih, ča tako natipkamo, sila občutljivih, pa tudi nad akvarele ne moreš s kamnom. Samo kihneš, nikarci pljuneš nanj, pa se razmaže. Navadne vodenke pač.

Trganje z dovoljenjem

V knjigi so zaščitene rože označene. To so tiste, ki jih ne smemo trgati. »Samo profesor jih lahko,« pove Tatjana. »Nekoč sem s seboj nosil dovoljenje fakultete, da lahko odtrgam

po pet primerkov enega cveta. Imel sem težave z naravovarstveniki, še večkrat graničarji.« Pa je nesel pet cvetov domov, pa so oveneli, pa je moral še enkrat gor, pa presegel dovoljeno kvoto ... Se kar namuzne ob nekdanjih preklanjih z varuhi tam pod oblaki.

Na ekspedicijah sta, sem že omenil, nemalokrat ostala praznih rok ali se veselila le osamelcev. »Ko je bila knjiga v tisku, pa sva odkrivala planjave rožic, ki jih je bilo treba o pravem času s povečevalom iskati, v nepravem pa jih je bilo za kositi.«

Zadnja risba za knjigo je svilničevolistni svišč, profesor Ravnik pa mi pokaže še najnovejšo, na njej je bezeg. Veliko poti sta opravila zaradi njega, a: »Še vedno ni čisto v redu,« potarna mojster.

Za vsak žep

Še za trenutek k Petru Virniku, šefu sila specializirane založbe z eno zaposleno. Gre narava v promet? »Prevedeni priročnik Nemca Wolfganga Lipperta Alpsko cvetje je bil razprodan v nakladi dvakrat po deset tisoč izvodov.« In ravno to, da je skoraj nikjer ni mogoče dobiti, je bila ena temeljnih spodbud, da je Vlada Ravnika nagovoril za knjigo. »Ta priročnik se od prejšnjih botanikovih razlikuje po tem, da je v njem precej več rož«. Pa za skoraj vsak žep je.

Naslovnica priročnika za vsak žep

Vlado Ravnik je ustvaril tudi akvarele za prvo serijo slovenskih znamk na temo Cvetje Slovenije in Iglavci. Ilustriral je več knjig z botanično vsebino, akvarele prav tako razstavlja.

Doma riše vedno na istem stolu, za isto mizo, pri enaki svetlobi. Odkril, poimenoval, kakor hočete, je podvrsti kamniška murka in vrtaška zvončica.

Čeprav sem zmerno v hribih in sem nezmerno samovšečen, doslej nisem vedel, da sem bil slep za gorskega narcisa. Pa kačjo dresen, oblečeno sem imel vetrovko, nisem vedel, da je to tudi rožica, ni mi bilo mar niti za alpski ranjak in skalno špajko. In bolj kot planike so me zanimala planinke. Odslej bo drugače.

Seveda vsi vemo, da k vsakemu domačemu poimenovanju sodi latinski izraz v podrtih črkah. In ker to vsi vemo, je tokrat namenoma izpuščeno.

Rušje, niti ena iglica ne manjka, večerja je bila pa mrzla.

Pirenejska zmajevka

Abraščevoolistni grint – že zaradi imena si zasluži upodobitev.